

Sjunde roten, tomt 61

Kvarteret Gamla Teatern

Tjugosjunde roten 1637–57

Fjortonde roten 1657–70

Sillgatans norra sida,

Lilla Smedjegatan–Torggatan

Västra delen av 7.61

Måns Bengtsson

1644–63, änkan 1668–70

Gustavi tomtöreslängder 1670–78

1 tomt. åbo 1679 Bengt murmästare

M 1678 ”en kronans soldat Bengt murmästare”.

Måns Bengtsson, som ej torde vara identisk med hamnfogden med samma namn kan möjligen ha gift sig med änkan efter Arfwe Andersson. Som omtalades i sammanhang med Nils Andersson Bohm hade han och hans bror Börge Andersson Bohm tillsammans ärvt två gårdar efter Arfwe och hans hustru Bengta. Denna gård såldes av Börge Andersson Bohm i början av 1679 till murmästaren Bengt Bengtsson, som den 6 febr. s.å. betalde 3 rdr (el. 4.16 d smt) i huseköpspenning.

Den 26.2.1680 fick Bengt murmästare fasta på den gård, som han för 200 rdr kurant köpt av Börge Andersson Bohm. Bengt Bengtsson gifte sig första gången 11.4.1672 med jungfru Catarina Rasmusdotter, som var död 27.5.1702 (Göteborgs stadsarkiv AIIb:4), då Bengt Bengtsson avvittade sina tre barn Nicolaus, Britta och Lisken. Gården var starkt skuldsatt. 60 d smt avsattes till barnen. Sonen Nicolaus Westerberg underskrev på systrarnas vägnar. Vid bouppteckningen efter Bengt Bengtsson murmästare 1712 sades han äga hus och tomt på Sillgatan värderad till 600 d smt. Då tycks även hans andra hustru Elin Nilsson Winberg (syster till sergeanten Anders Nilsson i Skåne och avlidne Per Nilsson med dottern Ingrid Persdotter gift handskmakaren Abraham Hindriksson vara död. Av Bengt murmästares barn levde 1712 endast döttrarna Britta och Lisken. Sonen Nicolaus Bengtsson Westerberg hade efterlämnat sonen Per Nilsson Westerberg.

Gården tillhörde 1715 Bengt murmästares arvingar med ”Britta gullsmeds” som inneboende. Tomten skattades till 150, huset till 360 och lösöret till 20 d smt.

I gården bodde 1717 enrollerade skepparen Magnus Andersson med hustrun Britta Bengtsdotter och som inneboende Dirick Grönbergs fattiga änka, demitterade löjtnant Sneckenberg med sin hustru Bengts Kock, betecknade som fattige samt hantlangaren Anders Grönberg tillhörande artilleriet med sin hustru Agneta Andersdotter. (Se mag. prot. 1715, 129 ang. Bengt murmästares arvingar.)

Den 3.9.1713 hade Lisken Catarina Bengtsdotter och Brita Bengtsdotter pantat sin ograverade gård på Sillgatan för lån av 300 d smt av handelsman Johan Habermann. Den 27.5.1720 sålde kofferdibåtsmannen Magnus Andersson och Lisken Gottfried för 650 d smt och en diskretion av två bunttröjor hus och gård mellan Hans Bengtssons änka i öster och Olof Larsson båtekarls änka

i väster till tunnbindare Hans Jonsson Hijsing (uppbud 30.5.1720, fasta 17.8. s.å.) Areal 83'×27'. I köpevillkoren ingick att Hijsing åt säljarna skulle uppsätta en byggnad bak i gården med två rum och ett loft ovanpå, vari de kunde bo i sin livstid.

Tunnbindaremästare Hans Jonsson Hijsings hustru Johanna Carlsdotter (vars mor Ingeborg var omgift med målaremästare Fox) avled 1725. Enligt bou 9.9.1725 ägde makarna gård på Sillgatan mellan vallmästare Jon Holm i öster och handelsmannen Anders Ahlroth i väster. En stor del av byggningen var då oinredd och alla knutar oklädda. Sonen Johan var minderårig (Berg I:2, 220). Hijsing, som i tomtöreslängden 1720 kallas "Hans Hijsing Bödker" lånade den 23.2.1744 av herr Niclas Staaf 150 d smt av avlidne Lars (bör vara Anders) Ahlroths tre omyndiga barns arvemedel. Han pantsatte sin gård på Sillgatan näst intill på östra sidan Madame Ahlroths gård. Ett par år senare den 28.5.1746 omtalas att Hans Hijsing hade lånat 1 300 d smt av sin svärmoder Ingeborg Fox till en gårds inlösande. Han pantsatte samma inlösta gård på Sillgatan. Hans Hijsing anges i tomtöreslängden äga två tomter. Den västra av dessa tomter hade 1750 som ödetomt övertagits av handelsmannen Olof Ahlmarck och kallas 1755 smeden Gabriel Örnbergs ödetomt. Den 28.10.1755 sålde klenmedsgesällen Lars Hörnberg till målaremästare Johan Norman "en på Sillgatan emellan målaremästareänkan Ingeborg Fox bebyggda gård å östra och madame Catarina Ahlroth obebyggda tomt å västra sidan obebyggd tomt" för 230 d smt (första uppbud 14.2.1757).

Ännu 1770 nämnes tomten som målaren Johan ödetomt med bod på.

13.6.1774 lät byggmästaren Johan Gottfried Hernicke första gången uppbjuda tvenne uppå Sillgatan mellan herr Anders Lesses tomt å östra och organisten Hans Hindrik Horns tomt å västra sidan, belägna tomter, vilka tomter byggmästaren Hernicke köpt jämte en halv därvid varande tomt av målareälderman Mäster Johan Nordman den 3.9.1773.

När fortifikationstimmermästaren Johan Gottfried Hernicke den 16.4.1782 sålde tomterna hade han bebyggt dem och den nye ägaren Johan Fredrik Podolin kunde den 13.4.1783 uppbjuda tvenne vid Sillgatan belägna tomter mellan Anders Lesses hörntomt å östra och avlidne vågmästaren Oliveholms änkas hus å västra sidan med därå uppförda Comediehus samt alla övriga byggnader och tillhörigheter.

Den nyinköpta egendomen stannade inte länge hos Podolin. När Sahlgren och Alströmer 1786 avträdde sin egendom till fordringsägarna nämnes Comediehuset här i staden med därtill hörande stenhus och åbyggnader vid Sillgatan (Fredberg II:415).

1787–90 omtalas kommerserådet herr Baron Patrik Alströmers hus inrett till Comediehus i tomtöreslängden. Det tillhörde 1800 fortfarande Patrik Alströmer men 1807 källarmästare L H Crohn.

Östra delen av 7.61

"Hos Per Bengtsson en husquinna"

1637

Anders snickare

1659–60, 1662 *Anders Larsson snickare*

Hans Larsson skult

1666, änkan 1668

Gustavi tomtöreslängder: Hans Larssons änka en ej bebyggd tomt 1670. Kallas 1676–77 Hans Larssons tomt.

Skulten Hans Larsson bodde under åren efter 1644 i 22dra roten men sålde denna gård 1661 till skepparen Peder Olufsson.

Den 17.10.1667 sände Hans Larsson skult en supplik till magistraten. Han begärde hjälp till begravningen eftersom han kände dödsstunden nalkas. Hans änka hustru *Ingiel* ingav också en supplik i ärendet den 21 oktober. Hon talade om den avlidne mannens långa sjukdom, om kostnaderna för medicin etc. I en senare böneskrivelse berättade hon, att skulten tio veckor före sin död hade fordrat sin lön, men att Jacob von Akern hade förklarat sig förbjuden att ge honom mer än halva lönen. Eftersom hans efterträdare skulten Anders Bengtsson inför rätta bekräftade, att Hans Larssons inestående lön icke räckte till att bestrida begravningskostnaderna, så beslöt rätten den 18.11.1667, att i den mån inte hans lösören räckte till för att betala hans begravning, så skulle hans hus och gård utmätas för att betala dem, som hade förskjutit till begravningen. Även de övriga kreditorerna skulle få göra sig betalda ur gården.

Den 17.2.1670 begärde snickaren Anders Larsson preferens framför framlidne skulten Hans Larssons övriga kreditorer i hans avbrända tomt för de barnepenningar och de begravningskostnader han hade att fordra.

1671–81 M1678: Anders Larsson snickare 1 tomt

Gustavi tomtöreslängd: Anders Ringkarl 1678–81 1 tomt.

1696–1704 Anders Ringkarls Enkia, ibm 1704 *Christopher Timmerman*

Det förefaller, som om *Anders Larsson snickare* var densamme som Anders Ringkarl: beteckningen *Anders Ringkarl* användes i tomtöreslängderna 1678–81 samt för änkan 1696. Hon ägde gården ännu 1704.

Anders Fiskare 1663

Lars Erlandsson båtekarl 1668

Anders Svensson 1668

Gården mellan handl. Ambjörn Hansson i väster och Bengt murmästare i öster såldes för 440 d smt av *tygvaktaren Lars Gothén och befallningsman Lars Borgström till högbåtsman Michel Svensson Torup* och hans hustru *Elisabeth Olufsdotter*, lagbjudning 16.11.1708, fasta 22.3.1709.

Redan ett par år senare sålde Michel Torup huset mellan sal. Bengt Bengtsson murmästare i väster och båtsman Anders Bengtsson i öster till *fortifikationstimmermannen Per Jacobsson*, som lagbjöd köpet den 15.9.1712 (areal 83'×23', fasta 9.3.1713). Per Jacobsson stod i tomtöreslängden 1715 och i skattningslängden värderades hans tomt till 150 d smt huset till 200 d smt och lösöret till 40 d smt. Hans änka *Britta Larsdotter* avvittrade 1717 dottern *Maria Persdotter Bagge* och stod för gården detta år. I egenskap av *Hans Bengtssons* änka förekom hon i tomtöreslängden 1720 och hade i äktenskapet med Hans Bengtsson dottern *Johanna Catharina Hansdotter* enligt magistratens i Kungälv konfirmation av bouppteckningen 12.3.1719.

1722 var Brita Larsdotter omgift med *vaktmästare Jon Holm* vid kungl. fortifikationen. Bouppteckningen efter honom 28.3.1728 upptar gård på Sillgatan mellan skeppare Jon Torssons änka i öster och tunnbindare Hans Hijsing i väster: i detta äktenskap föddes inga barn (se Berg II:5–6, 160).

Brita Larsdotter ägde huset ännu 1737 men före 2.11.1744 måste gården ha övergått till *tullnären J M Ekerman*, ty då sålde han hus och gård på Sillgatan beläget mellan bakaren mästare Åhmans gård å östra och tunnbindaren mästare Hijsings gård å västra sidan till *handskmakaren mästare Petter Ahlquist*, som lät uppbjuda gården den 19.11. s.å. ("Första gången lät 19.11.1744. handskmakaremästare Petter Ahlquist uppbjuda hus och gård på Sillgatan beläget mellan Bak-- mästare Åhmans gård å östra och tunnbindaren mästare Hijsings gård å västra sidan, som han köpt av tullnären J M Ekerman för 1120 d smt 2.11.1744", Berg II:7-8, 391) Men det andra uppbudet den 17.12. s.å. skedde för *tunnbindaren mästare Hans Hijsing* som med naborätt bördade gården. Det kallas 1745 för tunnbindaren Hans Hijsings andra gård. 1750 hade tomten övertagits av Hijsings långgivare och svärmoder *målareåldermannen Alexander Fox änka Ingeborg*. En dotter till Ingeborg Fox hette *Anna Christina* och var gift med *målaremästare Johan Norrman (skrev själv Nordman)*. Den västligaste av Hijsings gamla tomter inköpte Nordman för 230 d smt 1756 Nordman ägde vid bou 1.5.1767 efter andra hustrun hus och tomt på Kungsgatan vid vallen och på Larmgatan 2 306 d smt, samt en avbränd tomt på Sillgatan inköpt 1756 för 230 daler.

G 1/ *Anna Christina Fox*, död 14.7.1758, dotter av *målarålderman Alexander Fox*, född 8.7.1684, död 1744 och Ingeborg. Ägde vid bou efter henne 12.3.1759 en ödetomt på Sillgatan näst intill Catarina Ahlrots arvingar (inköpt) 1756 samt en dito näst intill, som tillhört svärmodern, änkan Ingeborg Fox, men som tillföll Norrman i ersättning för många års innestående gesällön och för särskild fordran: hade 200 daler att fordra av Ödsmåls och Norums kyrkor.

2/ *Cecilia Kjellström* död 17.7.1766 (bou 1/5 1767) dotter av *Margareta Lundman* och syster till *apotekaren i Malmö Petter Kjellström*.

3/ *Maria Greta Pankin*, död barnlös 1771 (bou 18.10.1773) dotter av *Christina Sylvander*, Hade hon förut varit gift med klenmeden Mikael Aschinger? död 21.3.1764.

4/ *Catarina Aspendahl*, död som änka 23.7.1794 dotter av *överskulden Olof Aspendahl* död 1742 och *Catarina*. Efterlämnade landeriegendomen Catrinelund bestående av hus samt ca 9 tunnland uppbruten jord.

Nordman sålde denna liksom sina övriga tomter i kvarteret den 3.9.1773 till *fortifikationstimmermästare Johan Gottfried Hernicke*, varefter tomten ingick i komedihuskomplexet.

1775 *Byggmästare Hernicks tomt med bodar*

1807 L H Chron för komediehuset